

Boekbespreking

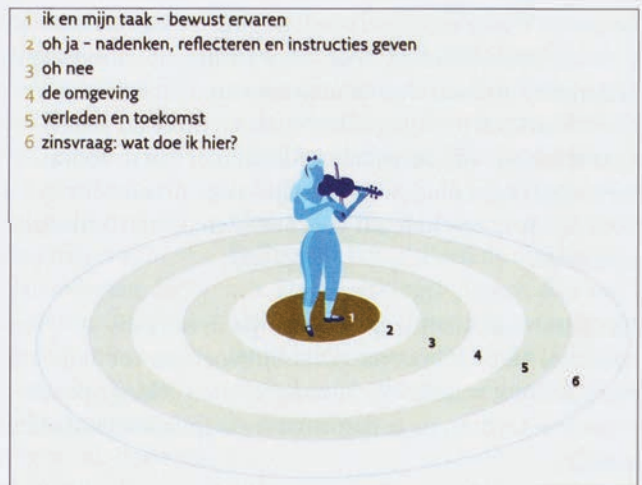
Wieke Karsten: In de muziek: Over musiceren, studeren en het brein. Amsterdam University Press 2019, ISBN 978 94 6372 303 9.

Twee keer heeft Wieke Karsten met succes een workshop 'Omgaan met podiumspanning' gegeven aan de Talent XL-leerlingen van mijn muziekschool, Het Klooster in Woerden. Op het moment dat haar boek bij mij op de deurmat viel, was ik daarom razend benieuwd hoe ze al die kennis (over deze en andere zaken) die ze normaliter levendig over voorspelende leerlingen uitstrooit, op papier had weten te krijgen. De voorkant oogt qua kleurstelling wat eentonig, maar dat ben je met het openslaan snel vergeten.

Het boek bestaat uit drie delen, waarin de zaken uit de ondertitel in omgekeerde volgorde aan bod komen: 'Het brein van de musicus', 'Het huis van de musicus' en 'Breinbreed aan de slag'. Voor wie nu denkt dat de theorie in de eerste twee delen wordt behandeld en de praktische toepassingen in het derde, zijn de door het hele boek terugkerende 'blauwe' pagina's met oefeningen en opdrachten een aangename verrassing. Elk van de drie delen is onderverdeeld in hoofdstukken, wat er in het tweede deel wel heel veel zijn: 20! Wat verder opvalt is dat Wieke houdt van lijstjes. Lijstjes en afkortingen. Heel overzichtelijk, maar het zorgt er ook voor dat het boek, na het prettig lezende eerste deel over de werking van het (musicerende) brein, steeds meer weg krijgt van een naslagwerk.

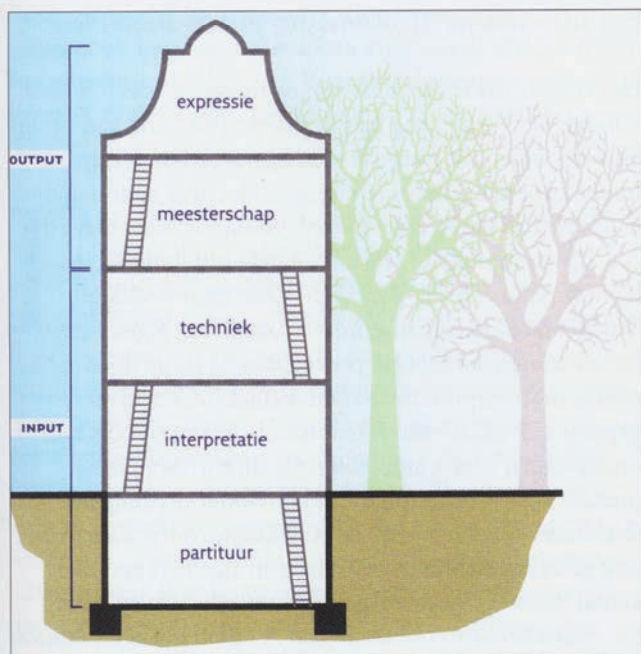
Kort samengevat gaat Deel 1 over dat waar ons studeren en uitvoeren op gericht zou moeten zijn: breinbreed musiceren, een mix van kennis, motoriek, zintuigen en emotie. Om hier meer inzicht in te krijgen, heeft Wieke de aandachtscirkels van sportwetenschapper Hans Eberspächer 'vertaald' naar zes op muziek maken gerichte cirkels, waarbij voor jezelf duidelijker wordt of je nog 'in de muziek' zit of onverhoopt bent afgedreven.

Het tweede deel, 'Het huis van de musicus', is een mooie vondst. Per verdieping legt Wieke aan de hand van lijsten en oefeningen uit hoe je je studeren steeds een traptree hoger kunt krijgen, tot je uiteindelijk zo ver bent dat je een stuk zou kunnen uitvoeren. Af en toe slaat ze hierbij een zijweg in door in te gaan op het studeren van bijvoorbeeld een lastig loopje – door haar beeldend 'baksteen bakken' genoemd – maar in het algemeen houdt ze zich aan het bespreken van de grote lijn: partituur, interpretatie, techniek, meesterschap en expressie. Omdat ervoor gekozen is de punten die hieronder vallen (denk aan frasering, motoriek en interpretatie) niet in subhoofdstukken onder te brengen, raak je als lezer wel een beetje de weg kwijt, vooral daar je ook nog getraakteerd wordt op (daar zijn ze weer) een fiks aantal lijsten en afkortingen. Ik ben een zuinige lezer (ja, eentje met een boekenlegger!), zodat het even duurde voor ik ontdekte dat aan de binnenkant van de kaft-flappen overzichten staan waar ik tijdens het lezen naar had gesnakt. Met name die rechts achterin, met afkortingen als WVDM, de 'wet van de musicus' (wat wellicht makkelijker te onthouden was geweest als 'WvdM'), die mij vaak hebben doen terugbladeren naar de drie hieronder vallende punten, die je altijd eerst zou moeten checken voor je begint met spelen: je lichaam, de puls en

De aandachtscirkels van Hans Eberspächer/Wieke Karsten

het zingen van de muziek in je hoofd. Startend in de kelder (de partituur) switch je via interpretatie en techniek van input naar output met zijn meesterschap (muzikale vrijheid, omgaan met podiumspanning, uit het hoofd spelen) en op de zolderverdieping het ultieme doel: de expressie. Hier komen ook de focus en emotie van de eerste verdieping (techniek) terug, die – onderstreept door een mooi citaat uit *Het geheim* van Anna Enquist – altijd voorzien moeten zijn van het vangnet dat je tijdens het studeren hebt gehaakt.

Het huis van de musicus

In alle oefeningen, opdrachten en voorbeelden is geprobeerd de lezersdoelgroep zo breed mogelijk te houden, maar toch schemert Wiekes fluitachtergrond er redelijk sterk doorheen.

In 'Breinbreed aan de slag', het laatste deel, worden alle verdiepingen nog eens op elkaar gezet. Daarnaast benoemt Wieke en passant ook nog zaken als van het blad spelen, je houding in de les, warming up, mindset en al dan niet oefenen met de metronoom. Wat ten overvloede (en pedagogisch misschien ook niet geheel verantwoord) volgt er een hoofdstuk met wat je vooral *niet* moet doen, plus (wel weer fijn) twee draaiboeken voor hoe je je zou kunnen voorbereiden op een optreden of auditie.

Het hele boek ademt expertise, zowel in het zelf musiceren als het doceren. Dit blijft voelbaar tot in de laatste alinea, waarin Wieke aangeeft hoe belangrijk het is om van tevoren na te denken over je thuiskomst na een auditie.

De eigen ervaringen waarmee ze elk nieuw onderwerp inleidt, zijn doorgaans succesverhalen, die bij sommige lezers mogelijk wat weerstand kunnen oproepen, maar

maken het geheel ook wel weer lekker persoonlijk en doorbreken het lijstjes lezen, wat na een tijdje best vermoeiend is.

Kortom: een geweldig (naslag)werk voor met name de conservatoriumleerling. Op dus naar een Engelse vertaling, zodat ook al onze buitenlandse studenten hier hun voordeel mee kunnen doen!

www.wiekekarsten.nl

Marion Schopman

www.vosbergen.nl

MUSEUM VOSBERGEN

Muziekinstrumenten

Eelde

Ons museum toont
muziekinstrumenten in
historisch perspectief.
Het is gelegen in het
fraaie landgoed Vosbergen

Openingstijden :
vrijdag, zaterdag en zondag
10.30 - 17.00 uur
groepen op afspraak
toegang € 5,- (consumptie inbegrepen)

Dick & Rietke Verel
Vosbergerlaan 35
9761 TJ Eelde
Museum : 050-308 12 91
E-mail : info@museumvosbergen.nl